

LES BÂCHES DE HANOI

Jean Claude Mouton

Trong suốt thời gian dài, tôi đã say sưa chụp ảnh bằng máy sténopé trên các con phố Hà Nội, một dự án phi lí và điên rồ bởi sự chuyển động huyền ảo không ngừng của thành phố đẩy mọi khung hình vào cảnh rung mờ. Cho đến khi mệt nhoài với phương thức chụp ảnh đòi hỏi khắt khe ấy, bản thân bị mắc kẹt, tôi bỗng cảm nhận được sự giải phóng rục rở từ nhiếp ảnh kĩ thuật số, ngay cả trong đêm, nhờ độ nhạy sáng phi thường của cảm biến. Thế là tôi lại đắm mình vào những con phố sôi động, hy vọng tìm lại rung cảm từng có khi chụp lại tức thì cảnh tượng kẹt xe ở trung tâm đông nghịt của Paris. Ánh mắt tôi nhanh chóng bị hút vào muôn kiểu dùng bạt và ô che hiện diện khắp nơi. Phải chăng đó là hồi quang kí ức vọng về từ những hình ảnh của John Batho từng gây ấn tượng mạnh mẽ trong tôi từ buổi đầu bước vào nhiếp ảnh? Người ta vẫn nói cuộc đời mang hình dáng một chiếc móng ngựa và mỗi dòng hành âm thầm ấy đã trôi về một miền xa kí ức. Vượt lên sự tri ân và sức hấp dẫn của đường nét mang tính điêu khắc, những tấm bạt thực ra chỉ là duyên cớ, điểm neo để quan sát đời sống đang tuôn chảy quanh mình. Trần Thu Hương, người đã gần bó với Hà Nội từ thuở ấu thơ, thậm chí đã nói với tôi rằng chúng như những ô cửa sổ nhìn ra thành phố, một hình ảnh đầy tính nghịch lí, bởi những tấm bạt lại che khuất tầm nhìn xa, thay vào đó, phủ lên không gian những bề mặt rục rở sắc màu. Thế nhưng chính sự che khuất ấy mời gọi ta ngưng lại, chiêm ngắm đời sống đô thị qua những chi tiết nhỏ bé nhất. Tôi nhớ đến người phụ nữ bán hàng ở chợ đã bật cười rồi rút điện thoại ra chụp lại tôi sau khi tôi xin phép đưa vào khung hình những tấm bạt của chị. Hà Nội thấp thoáng hiện ra qua những tấm bạt ấy là sự hoà trộn giữa hiện đại và tạm bợ, cũ kĩ và hỗn độn, ngổn ngang - tất cả ngân vang theo nhịp thở của thành phố. Người phụ nữ trùm kín mít ngồi trước xe máy trong bức ảnh cuối cùng, là bóng dáng thân quen hay hoàn toàn xa lạ? Đó chính là toàn bộ bí ẩn của thành phố, nơi ẩn chứa vô vàn những đối nghịch, tương phản.

For a long time I enjoyed taking pinhole photographs in the streets of Hanoi, an absurd and insane project as the surrounding commotion makes every picture blurry. Having grown weary of this demanding practice where I felt stuck, I experience the vibrant liberation of digital photography, even at night, thanks to the extreme sensitivity of the sensor. So I dive into the bustling streets hoping to recapture the sensations of the instant photos of traffic jams that I used to take in the saturated center of Paris. My gaze quickly falls upon the multiple uses of tarpaulins and parasols that we see everywhere. Is this a reminiscence of the images by John Batho that so impressed me in my early days? It is said that life has the shape of a horseshoe, and this companionship is indeed distant. Beyond the homage and the attraction exerted by their sculptural forms, the tarpaulins are in fact only pretexts for observing the life around us, anchor points around which everything revolves. Tran Thu Huong, who has always lived in Hanoi, even tells me about windows onto the city, though operating in a paradoxical way since the tarpaulins prevent the perspective view by restoring surfaces with shimmering colors. They invite us to contemplate city life through minute details. I think back to that market vendor who, amused, took out her phone to photograph me in return after I asked her permission to frame her tarpaulins. The city that can be glimpsed blends the modern and the temporary, the old and the disordered, with its rhythm and breath echoing in its wake. Is the fully covered woman in front of her motorcycle in the last picture a familiar face or a stranger? That's the whole mystery of this city, capable of so many contrasts.

Longtemps je me suis plu à faire des photos au sténopé dans les rues de Hanoi, un projet absurde et insensé tant l'agitation ambiante rend toute photo floue. Un temps las de cette pratique exigeante où je me sens bloqué, j'éprouve la vibrante libération de la prise de vue numérique, et cela même la nuit, grâce à l'extrême sensibilité du capteur. Ainsi je plonge dans les rues animées espérant retrouver les sensations des photos instantanées des embouteillages que je prenais dans le centre saturé de Paris. Mon regard se fixe vite sur les multiples usages des bâches et parasols qu'on voit partout. S'agit-il d'une reminiscence des images de John Batho qui m'avaient tant impressionné à mes débuts ? On dit que la vie a la forme d'un fer à cheval et ce compagnonnage est en effet lointain. Au-delà de l'hommage et de l'attrait qu'exercent leurs formes sculpturales, les bâches ne sont en fait que des prétextes pour observer la vie qui nous entoure, des points d'ancrage autour desquels tout tourne. Tran Thu Huong, qui a toujours vécu à Hanoi, me parle même de fenêtres sur la ville, opérant certes de manière paradoxale puisque les bâches empêchent la vue en perspective en rétablissant des surfaces aux couleurs chatoyantes. Elles invitent à contempler la vie citadine à travers d'infimes détails. Je repense à cette vendeuse du marché qui, amusée, a sorti son téléphone pour me tirer le portrait après que je lui ai demandé l'autorisation de cadrer ses bâches. La ville qui se laisse apercevoir mêle le moderne et le provisoire, l'ancien et le désordonné, avec en écho son rythme et son souffle. Cette femme entièrement couverte devant sa moto dans la dernière photo est-elle familière ou étrangère ? C'est tout le mystère de cette ville capable de tant de contrastes.